

نشانه های یک جامعه ی فرهنگی را چه می دانید؟

رشته: زبان و ادبیات فارسی

نام و نام خانوادگی: شهره انصاری

رتبه علمی: استادیار

ansari_shohre@yahoo.com

ایمیل:

به منظور تبیین نشانه های یک جامعه ی فرهنگی، نخست باید تعریف مشخصی از جامعه ی فرهنگی ارائه کرد: در تعریف جامعه، به معنای «عام» آن،

میان صاحب نظران اتفاق نظر وجود دارد. ولی در باره اصطلاح «فرهنگی» باید دقت بیشتری معمول داشت. از بررسی منابع مربوط به حوزه و مبحث «فرهنگ» چنین بر می آید که هرچند سه اصطلاح: «cultural»، «cultured»، «cultivated»، در یکی از معانی خود، به معنای «فرهنگی» بکار می روند، اما می بایست میان آنها تفاوت قائل شد. بدین معنی که دو اصطلاح: «cultured» و «cultivated»، در فرهنگهای واژگان_اعم از عمومی و اختصاصی_ تقریباً معادل یکدیگر و در واقع به معنی «فرهینخته» بکار می روند ولی واژه «cultural»، معنای عامتر، و مصادیق آن شمول بیشتری دارد.

در پژوهش حاضر، مقصود نگارنده از جامعه ی فرهنگی، همان معادل «cultured/cultivated society»، است: جامعه ای که اعضای آن در زمینه (ها) ی خاص فرهنگی، هنجارها و وظایف مشترک دارند، و در حوزه ی خاص مربوط به خود، آموزش دیده و صاحب نظر هستند. ترجیح این تعریف از جامعه ی فرهنگی، بدین جهت است که چنین جامعه ای، خود، توانایی آن را دارد تا با ۵ فاکتور درونی: هدف گذاری، سیاستها، برنامه ها، ابزار، روشها، به رهیافت های فرهنگی کارآمدی برسد که همان «دکترینهای فرهنگساز» و «الگو» ها و «مدل» های فرهنگی؛ و با دارا بودن ۲ مولفه ی اصلی: «کاربردی» و «وفاق پذیر» بودن، قابل اجرا و تعمیم در جامعه ی «ملی» هستند. برون_داد نهایی چنین روندی، شکل گرفتن یک «ملت فرهنگی» است.

در یک بررسی کلی می توان نشانه های یک جامعه ی فرهنگی را در موارد زیر خلاصه کرد:

۱. اهداف فرهنگی بلند مدت و کوتاه مدت تعریف شده ای دارد که با استفاده از «مهندسی فرهنگی»، سیستم برنامه ریزی SWOT (strengths, weaknesses, oppurtunities, threats) استراتژی (های) متناسب با اهداف خود (الگوسازی فرهنگی و دکترین های فرهنگساز) را تعیین و تدوین می کند. (برای آگاهی بیشتر در باره ی این سیستم ر.ک.: صالحی و کاووسی، ۸۱).

۲. بر کاربرد شیوه های تکنولوژیک موثر در انتقال اطلاعات، به مثابه ی ابزاری بسیار مهم در برنامه ریزی استراتژیک خود،

نیز «روزآمد» نگاه داشتن این شیوه ها تاکید دارد..

۳. با پیش بینی چشم انداز تغییرات ناشی از «جهانی شدن»، و پدید آمدن تحولات فکری و فرهنگی در جامعه ی ملی، توان پاسخگویی به چالشهای ذهنی ناشی از این تحولات را فراهم می کند.

۴. افزون بر توجه به ارتقای سطح دانش علمی و فرهنگی اعضای جامعه ی خود، و فراهم آوردن امکانات لازم برای این امر؛ و علاوه بر تعامل با جوامع فرهنگی دیگر؛ تعامل میان جوامع کوچکتر درون خود را مد نظر قرار می دهد.

۵. ضرورت بازبینی مستمر در اهداف و استراتژی های خود را لازم می داند.

۶. توان تدوین یک استراتژی مشخص به منظور حل تعارض میان دیدگاههای سنتی و مدرن اعضای خود نسبت به مفهوم و فاکتورهای فرهنگ را داراست.

۷. از توان و شایستگی ها و استعدادهای اعضای خود، به نحو شایسته و بدرستی استفاده می کند.

۸. نیز باید بر این نکته ی مهم تاکید کرد که: وجود جامعه ی فرهنگی، به عنوان امری حقیقی و واقعی، حاصل ترکیب عمیق ارکان فرهنگی در درون جامعه ی اسلامی و نیز تناسب آنها با یکدیگر خواهد بود. (حسینی، ۱۳۷۷).

نشانه های یک جامعه ی فرهنگی را چه می دانید؟

کلیدواژه ها: جامعه ی فرهنگی، الگوسازی فرهنگی، دکترین های فرهنگساز، استراتژی فرهنگی، تعالی فرهنگی

منابع: ۱. *Collins English Dictionary and Thesaurus, Harper-Collins Publishers, ۲۰۰۴*.

۲. حسینی، سید حسین، «علوم انسانی، مبنای تحقق وحدت فرهنگی»، *نامه فرهنگ*، سال هشتم، شماره اول، بهار ۱۳۷۷.

۳. امیری، سیدرضا و اسماعیل کاوسی، *فرهنگ و مدیریت سازمان های فرهنگی*، تهران، پژوهشکده تحقیقات استراتژیک، ۱۳۸۷.